

Vastaus kirjalliseen kysymykseen tutkinnonantoluvan myöntämisestä Stadin ammatti- ja aikuisopistolle kasvatus- ja ohjausalan perustutkintokoulutukseen

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Sari Sarkomaan /kok ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 372/2019 vp:

Mihin toimenpiteisiin hallitus ryhtyy varhaiskasvatushenkilöstön saatavuuden varmistamiseksi ja

mihin toimiin hallitus ryhtyy sen mahdollistamiseksi, että Stadin ammatti- ja aikuisopistolle myönnettäisiin tutkinnonantolupa kasvatus- ja ohjausalan perustutkintokoulutukseen?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Varhaiskasvatuslain (540/2018) 28 §:n mukaisesti kelpoisuusvaatimuksena varhaiskasvatuksen lastenhoitajan tehtävään on kasvatus- ja ohjausalan perustutkinto, sosiaali- ja terveys-alan perustutkinto tai muu vastaava soveltuva tutkinto, joihin sisältyy tai joita on täydennetty riittävän laajoilla lasten hoidon, kasvatuksen ja opetuksen tutkinnonosilla. Soveltuvista tutkinnoista ja riittävästä tutkinnonosista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Varhaiskasvatuslain (540/2018) 29 §:n mukaisesti kelpoisuusvaatimuksena perhepäivähoitajan tehtäviin on tehtävään soveltuva ammattitutkinto tai muu alalle soveltuva koulutus.

Valtioneuvoston asetuksen varhaiskasvatuksesta (753/2018) mukaan varhaiskasvatuslaissa (540/2019) tarkoitetun kelpoisuuden tuottavan kasvatus- ja ohjausalan perustutkinnon tulee sisältää tai sitä tulee täydentää varhaiskasvatuksen ja perhetoiminnan osaamista tuottavilla pakollisilla tutkinnon osilla tai kommunikaation ja viittomakielisen ohjauksen osaamista tuottavilla pakollisilla tutkinnon osilla. Kelpoisuuden tuottavan sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon tulee sisältää tai sitä tulee täydentää lasten ja nuorten kasvatuksen ja hoidon osaamista tuottavilla pakollisilla tutkinnon osilla. Vammaistyön osaamista tuottavat pakolliset tutkinnon osat suorittaneelle on kuitenkin riittävää suorittaa vain lapsen kasvun, hyvinvoinnin ja oppimisen edistämisen tutkinnon osa. Varhaiskasvatuslain (540/2018) tarkoittama vastaava soveltuva tutkinto on viittomakielisen ohjauksen perustutkinto.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 372/2019 vp

Perhepäivähoitajan ammattitutkinnon tai vastaavan osaamisen tuottavan kasvatus- ja ohjausalan ammattitutkinnon suorittanut henkilö on kelpoinen varhaiskasvatuslaissa (540/2018) tarkoitettuun varhaiskasvatuksen lastenhoitajan tehtävään suoritettuaan kasvatus- ja ohjausalan perustutkinnosta varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan osaamista tuottavan tutkinnon osan.

Varhaiskasvatuslaki- ja asetus mahdollistavat varhaiskasvatuksen lastenhoitajan osaamisen hankkimisen joustavasti kahden eri perustutkinnon kautta niin, että tehtävän edellyttämän osaamisen ja kelpoisuuden voi hankkia säädöksissä mainitut tutkinnon osat suorittamalla. Tutkinnon muun kuin varhaiskasvatuksen osaamisalalla suorittaneet voivat myös täydentää osaamistaan joustavasti suorittamalla säädöksissä mainitut tutkinnon osat. Uutena mahdollisuutena laissa on myös perhepäivähoitajan ammattitutkinnon suorittaneiden kelpoisuuden saavuttaminen säädettyjen tutkinnon osien suorittamisella. Nämä erilaiset tavat hankkia kelpoisuus varhaiskasvatuksen lastenhoitajan tehtäviin lisää tutkinnon suorittajien ja työelämässä jo olevien osaamista ja mahdollistavat työvoiman tarpeisiin vastaamisen. Myöskään kaikilla koulutuksen järjestäjillä ei tämän vuoksi tarvitse olla molempien tutkintojen järjestämislupaa vastatakseen varhaiskasvatuksen lastenhoitajien osaamistarpeeseen.

Opetus- ja kulttuuriministeriön tekemillä vuoden 2018 alusta lukien voimaan tulleilla päätöksillä ammatillisten tutkintojen ja koulutuksen järjestämisluvista on huolehdittu kasvatus- ja ohjausalan koulutustarpeeseen vastaamisesta. Elokuun 2018 alusta voimaan tulleen tutkintorakenteen uudistuksen jälkeen uuden kasvatus- ja ohjausalan perustutkinnon järjestämisoikeus on yhteensä 30 ammatillisten tutkintojen ja koulutuksen järjestäjällä. Lisäksi useille koulutuksen järjestäjille myönnettiin koulutustarpeen perusteella oikeus järjestää myös kasvatus- ja ohjausalan ammattitai erikoisammattitutkintoa. Laajennetun oppisopimuskoulutuksen järjestämistehtävän saaneilla 40 järjestäjällä, ml. Stadin ammattiopistoa ylläpitävällä Helsingin kaupungilla, on oikeus järjestää koulutuksen hankinnan kautta oppisopimuskoulutuksena kaikkia tutkintorakenteeseen kuuluvia tutkintoja eli myös muita kuin järjestämisluvassa määrättyjä tutkintoja ja koulutusta. Stadin ammattiopistoa ylläpitävällä Helsingin kaupungilla on näin ollen oikeus järjestää koulutuksen hankinnan kautta oppisopimuskoulutuksena myös kasvatus- ja ohjausalan perustutkinnon koulutus ja tutkinto, jos se hankkii tarvittavan koulutuksen ja tutkinnon niiltä järjestäjiltä, joiden järjestämislupaan ko. tutkinto sisältyy.

Helsingin kaupungilla on ammatillisten tutkintojen ja koulutuksen järjestämisluvassaan lupa järjestää sosiaali- ja terveystieteiden perustutkintokoulutusta, jonka lasten ja nuorten kasvatuksen ja hoidon osaamisalan suorittaneet ovat myös kelpoisia varhaiskasvatuksen lastenhoitajan tehtäviin. Sosiaali- ja terveystieteiden koulutusta Helsingin kaupungilla on runsaasti. Lisäksi pääkaupunkiseudulla ovat koulutuksen järjestäjät järjestäneet täydentävää koulutusta perhepäivähoitajille, jotka voivat hankkia kelpoisuuden lisäopinnoilla varhaiskasvatuksen lastenhoitajaksi. Tämä on ollut tärkeää, koska perhepäivähoidon tarve on merkittävästi vähentynyt. Koulutuksen järjestäjille myönnettävä rahoitus ei pääsääntöisesti ole korvamerkitty tiettyyn tutkintoon tai koulutukseen, joten koulutuksen järjestäjä voi järjestämislupansa puitteissa kohdentaa koulutusta työvoimatarpeiden mukaisesti.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 372/2019 vp

Kasvatus- ja ohjausalan perustutkinnon järjestämisverkko kattaa koko maan. Luvan omaavista järjestäjistä kuusi on Uudenmaan maakunnassa toimivia järjestäjiä. Niistä yhdellä opetuskielenä on ruotsi. Pääkaupunkiseudulla kasvatus- ja ohjausalan perustutkintoa tarjoaa kaksi suomenkielistä koulutuksen järjestäjää, joista toisella po. tutkinnon tutkintokielenä on myös ruotsi. Opetus- ja kulttuuriministeriö on äskettäin 22.11.2019 tekemällään vuoden 2019 lisäsuoritepäätöksellä myöntänyt näille kahdelle järjestäjälle lisää opiskelijavuosia, joita ne olivat hakeneet pääkaupunkiseudun kasvatus- ja ohjausalan perustutkinnon koulutustarpeeseen vastaamiseksi. Lisäksi usealle, myös Uudenmaan ja pääkaupunkiseudun koulutuksen järjestäjälle myönnettiin lisää opiskelijavuosia lähihoitajien koulutuksen lisäämiseksi. Parhailleen valmistellaan ammatillisen koulutuksen vuoden 2020 varsinaista suoritepäätöstä. Useat Uudenmaan kasvatus- ja ohjausalan perustutkinnon järjestäjät ovat ehdottaneet lisäystä tavoitteellisten opiskelijavuosien määrään, ja yhtenä perusteena hakemuksissa on sekä sosiaali- ja terveystarve että kasvatus- ja ohjausalan koulutustarve.

Uutta tutkintoa hakiessaan koulutuksen järjestäjän on toimitettava perusteltu hakemus tarvittavine liitteineen. Järjestämisluvan myöntämisen edellytyksistä säädetään ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 28 §:ssä. Järjestämisluvan myöntämisen edellytyksenä on, että tutkintojen ja koulutuksen järjestäminen on tarpeellista ottaen huomioon valtakunnalliset ja alueelliset osaamistarpeet sekä tutkintojen ja koulutuksen tarjonta. Järjestämislupa voidaan myöntää hakijalle, jolla on hakemansa tehtävän toteuttamiseksi tarvittava osaaminen ja riittävä yhteistyö työ- ja elinkeinoelämän kanssa sekä taloudelliset ja toiminnalliset edellytykset haetun tehtävän mukaisten tutkintojen ja koulutuksen asianmukaiseen järjestämiseen. Edellytysten arvioinnissa otetaan huomioon toiminnan laatu, vaikuttavuus ja tuloksellisuus. Ministeriön on järjestämislupien myöntämisestä koskevan päätöksenteon yhteydessä huolehdittava siitä, että järjestämisluvat muodostavat kokonaisuuden, joka varmistaa ammatillisen koulutuksen riittävän saatavuuden. Myös järjestämisluvan muutoksen käsittelyssä noudatetaan edellä kuvattuja järjestämisluvan myöntämisedellytyksiä.

Järjestämisluvan myöntäminen perustuu laissa säädettyjen edellytysten täyttymisen arviointiin ministeriön suorittaman kokonaisharkinnan pohjalta. Vaikka hakijalla olisi hakemansa tehtävän toteuttamiseksi tarvittava osaaminen ja riittävä yhteistyö työ- ja elinkeinoelämän kanssa sekä taloudelliset ja toiminnalliset edellytykset haetun tehtävän mukaisen uuden tutkinnon ja koulutuksen asianmukaiseen järjestämiseen, keskeinen peruste järjestämisluvan myöntämisessä on myös valtakunnallinen ja alueellinen osaamistarve.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on sopinut tuhannen aloituspaikan lisäyksistä varhaiskasvatuksen opettajien koulutukseen yliopistoissa. Lisäykset toteutetaan vuosina 2018–2021 yhteensä 28 miljoonan euron määrärahan avulla. Varhaiskasvatuksen opettajaksi pätevöittävän kasvatustieteiden kandidaatin tutkintojen tutkintomääriä kasvatetaan yliopistoissa asteittain. Opintoja pyritään myös nopeuttamaan lukemalla hyväksi aiempia opintoja. Joustavuuden lisäämiseksi etä- ja monimuoto-opiskelu on myös mahdollista, ja esimerkiksi kasvatustieteen perus- ja aineopintoja on mahdollista suorittaa verkossa.

Yliopistojen tutkintotavoitteissa sopimuskaudelle 2021-2024 huomioidaan em. lisäykset. Yliopistot ovat jo nostaneet asteittain varhaiskasvatuksen opettajankoulutuksen aloittajamääriä, mikä

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 372/2019 vp

tulee näkymään tutkintotavoitteissa. Sosiaali- ja kasvatusalan työvoimapulaan vastaamiseksi ja opintotarjonnan laajentamiseksi tarvitaan korkeakoulujen yhteistyötä myös yliopisto- ja ammatikorkeakoulusektoreiden välillä. Koulutusmäärien lisäämisellä vastataan varhaiskasvatuksen opettajien työvoimapulaan eri puolilla Suomea.

Koulutusmäärien lisäämiseksi yliopistot toteuttavat myös muita toimenpiteitä, joilla parannetaan tutkintotuottavuutta ja koulutuksen saavutettavuutta. Sopimuskaudelle 2021-2024 tutkintotavoitteita koskevien esitysten perusteluissa yliopistot toteavat mm. parantavansa läpäisyä varhaiskasvatuksen opettajakoulutuksessa. Tämä tarkoittaa opetussuunnitelman kehittämistä, monimuotoisten suoritustapojen lisäämistä, opetuksen digitalisointia, etäopiskelun mahdollisuuksien lisäämistä sekä ohjauksen tehostamista. Suoritustapojen monipuolistamisella parannetaan mm. koulutuksen alueellista saavutettavuutta.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on neuvotellut varhaiskasvatuksen opettajakoulutusta tarjoavien yliopistojen (7) kanssa alustavasta suunnitelmasta lisätä varhaiskasvatuksen opettajakoulutusta (1000+). Yliopistoilta odotetaan esitystä yhteisesti toteutettavasta monimuotokoulutuksesta ja opintotarjonnasta. Koulutus olisi tarkoitettu niille henkilöille, jotka ovat jo alalla ja haluavat pätevätyötä varhaiskasvatuksen opettajaksi.

Opetus- ja kulttuuriministeriön tavoitteena on, että yliopistot kehittävät koulutuksen alueellista saatavuutta ja lisäävät mm. avoimen yliopiston kautta suoritettavien opintojen opinto-tarjontaa. Korkeakoulujen käytössä olevia ja mahdollisesti käyttöön tulevia kehittämismäärärahoja pyritään myös mahdollisuuksien mukaan hyödyntämään koulutusmäärien lisäämiseen työvoimapulasta kärsivillä aloilla. Haku toteutetaan vuoden 2020 keväällä.

Edellinen opetusministeri asetti vuoden 2019 alussa varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisfoorumin vuosille 2019-2020. Sen tavoitteena on edistää varhaiskasvatuksen koulutusten ja kouluttajien keskinäistä yhteistyötä ja seurata varhaiskasvatusten koulutusten kehittämistä ja muutosprosesseja. Foorumin työskentelyn päämääränä on valmistella varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisohjelma, jonka teemoja ovat varhaiskasvatuksen koulutuksen tutkimus, koulutustarpeiden ennakointi, toimivat koulutuspolut sekä varhaiskasvatuksen osaamisen kehittäminen ja jatkuva oppiminen. Tehtävänä on lisäksi varhaiskasvatuslain toimeenpanon tuki koulutukseen liittyvissä asioissa ja varhaiskasvatuslakiin kirjatun vuonna 2030 voimaan tulevan henkilöstörakenteen toteutumisen edistäminen.

Helsingissä 19.12.2019

Opetusministeri Li Andersson